EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.5.2015
COM(2015) 204 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om obligatorisk angivelse av ursprungsland eller härkomstplats för obearbetade produkter, produkter med endast en ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning 3
2. Obligatorisk och frivillig märkning 3
3. Tillämpningsområde för de berörda livsmedlen 4
4. Översikt över sektor och distributionskedja 5
4.1. Översikt över livsmedelssektorn i EU 5
4.2. Översikt över distributionskedjan inom livsmedelsproduktionen 5
4.3. Tillämpningen av frivillig ursprungsmärkning och EU:s kvalitetssystem 5
5. Konsumenternas attityder till information om livsmedels ursprung 6
6. Scenarier och möjliga lösningar för ursprungsmärkning av obearbetade produkter, produkter med en enda ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel 7
7. Analys av de olika scenariernas omkostnader och fördelar 7
7.1. Konsekvenser som rör konsumenternas beteende 7
7.2. Ekonomiska konsekvenser 8
7.2.1. Livsmedelsföretagarnas driftskostnader 8
7.2.2. Effekt på den inre marknaden och den internationella handeln 8
7.2.3. Administrativ börda för företagen 8
7.2.4. Ytterligare administrativt arbete för myndigheterna 9
7.2.5. Kostnader för konsumenterna 9
7.2.6. Miljöpåverkan 9
7.3. De olika scenariernas fördelar och nackdelar 9
8. Slutsatser 11

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om obligatorisk angivelse av ursprungsland eller härkomstplats för obearbetade produkter, produkter med endast en ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel

1. INLEDNING

Enligt artikel 26.5 och 26.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (nedan kallad *förordningen om livsmedelsinformation*)[1] ska kommissionen lägga fram en serie rapporter till Europaparlamentet och rådet om möjligheten att utvidga den obligatoriska ursprungsmärkningen till att gälla följande livsmedelskategorier:

a) kött av annat slag än nötkött, kött från svin, får, get och fjäderfä,

b) mjölk,

c) mjölk som ingår som ingrediens i mejeriprodukter,

d) obearbetade produkter,

e) produkter med en enda ingrediens, och

f) ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel.

Denna rapport gäller obearbetade produkter, produkter med en enda ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel.

Rapporten innehåller, i enlighet med artikel 26.7 i förordningen om livsmedelsinformation, analyser av

– konsumentens informationsbehov,

– genomförbarheten för denna typ av märkning, och

– förhållandet mellan kostnader och nytta vid införandet av sådana åtgärder, inklusive de rättsliga effekterna för den inre marknaden och effekterna för den internationella handeln.

Denna rapport är framför allt baserad på resultaten från en extern undersökning beställd av generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet och genomförd av Food Chain Evaluation Consortium (nedan kallad *FCEC*)[2], men även på andra källor inom ämnesområdet. I undersökningen ingick bland annat konsumenter, livsmedelsföretagare, behöriga myndigheter i EU-länderna och fallstudier.

Generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag har genomfört ett test för små och medelstora företag och resultaten från detta har införlivats i undersökningen från FCEC.

---

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 av den 25 oktober 2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (EUT L 304, 22.11.2011, s. 18).

[2] Undersökning om obligatorisk angivelse av ursprungsland eller härkomstplats för obearbetade livsmedel, livsmedel med endast en ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel, slutlig version, Food Chain Evaluation Consortium (FCEC), http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/foodlabelling/index_en.htm

2. OBLIGATORISK OCH FRIVILLIG MÄRKNING

För närvarande tillämpas obligatorisk ursprungsmärkning inom flera livsmedelskategorier, till exempel honung[3], frukt och grönsaker[4], fisk[5] (detta omfattar inte produkter av fisk, t.ex. beredd eller konserverad fisk), nötkött och produkter av nötkött[6], olivolja[7], vin[8], ägg[9] och importerat fjäderfä[10].

Genom förordningen om livsmedelsinformation infördes obligatorisk ursprungsmärkning för färskt, kylt eller fryst kött av svin, får, get och fjäderfä, och närmare bestämmelser föreskrivs i kommissionens tillämpningsförordning (EU) nr 1337/2013[11].

Utöver de ovan nämnda reglerna om obligatorisk ursprungsmärkning, är livsmedelsföretagare även fria att på eget initiativ ange en produkts ursprungsland eller -region, förutsatt att alla tillämpliga bestämmelser enligt förordningen om livsmedelsinformation uppfylls.

3. TILLÄMPNINGSOMRÅDE FÖR DE BERÖRDA LIVSMEDLEN

Termen ”obearbetade produkter” definieras i förordningen om livsmedelsinformation och syftar på livsmedel som inte har genomgått någon bearbetning. Där ingår produkter som har delats, styckats, trancherats, skivats, benats ur, hackats, flåtts, krossats, skurits upp, rengjorts, putsats, skalats, malts, kylts, frysts, djupfrysts eller tinats. Till exempel mjöl, ris och färdigskurna sallader räknas som obearbetade produkter.

---

3 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter (EUT L 347, 20.12.2013, s. 1671).

4 Rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter (förordningen om en samlad marknadsordning) och kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 543/2011 av den 7 juni 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 vad gäller sektorn för frukt och grönsaker och sektorn för bearbetad frukt och bearbetade grönsaker (EUT L 157, 15.6.2011, s. 1).

5 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1379/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter (EUT L 354, 28.12.2013, s. 1).

6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 av den 17 juli 2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter (EGT L 204, 11.8.2000, s. 1)

7 Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 29/2012 av den 13 januari 2012 om saluföringsnormer för olivolja (EUT L 12, 14.1.2012, s. 14).

8 Rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter (förordningen om en samlad marknadsordning).

9 Kommissionens förordning (EG) nr 589/2008 av den 23 juni 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för ägg (EUT L 163, 24.6.2008, s. 6).

10 Kommissionens förordning (EG) nr 543/2008 av den 16 juni 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för fjäderfäkött (EUT L 157, 17.6.2008, s. 46).

11 Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1337/2013 av den 13 december 2013 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 vad gäller angivande av ursprungsland eller härkomstplats för färskt, kylt eller fryst kött av svin, får, get och fjäderfä (EUT L 335, 14.12.2013, s. 19).

Förordningen om livsmedelsinformation innehåller dock ingen definition för termen ”produkter med en enda ingrediens”. I denna rapport menas med produkter med en enda ingrediens sådana produkter som endast består av en ingrediens eller ett livsmedel. Exempel på detta är socker, tomatpuré, vegetabiliska oljor med ett enda vegetabiliskt ursprung och frysta pommes frites utan tillsatser eller tillsatt salt.

Förordningen om livsmedelsinformation innehåller inte heller någon definiton för termen ”ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel”, och det saknas även riktlinjer för hur de 50 procenten ska beräknas (t.ex. volym eller vikt). Exempel på ingredienser som räknas till denna kategori är tomat i tomatsås, frukt i fruktjuicer och mjöl i bröd (inom bagerisektorn).

4. ÖVERSIKT ÖVER SEKTOR OCH DISTRIBUTIONSKEDJA

4.1. Översikt över livsmedelssektorn i EU

EU-sektorn för livsmedel och drycker omsätter 1 048 miljarder euro, skapar ett mervärde om 206 miljarder euro och erbjuder över 4,2 miljoner arbetstillfällen. Detta gör det till den ledande tillverkningssektorn och EU:s största arbetsgivare.

Sektorn omfattar 286 000 företag, varav 99 % är små eller medelstora företag (inklusive mikroföretag).

4.2. Översikt över distributionskedjan inom livsmedelsproduktionen

Livsmedelsföretagare inom de flesta livsmedelssektorer i EU hämtar råmaterial från flera olika källor. För till exempel kaffe och mjöl är det nödvändigt med flera råvarukällor för att kunna upprätthålla den önskade produktkvaliteten och undvika påverkan genom säsongsvariationer. Även priset är en nyckelfaktor, och ofta ändras råvarukällan för att minimera kostnaderna. Enligt undersökningen från FCEC byter hälften av livsmedelsföretagarna råvarukälla minst tre gånger per år om de använder sig av flera källor. Ju mer komplex och sofistikerad en distributionskedja är, desto mer betungande blir ursprungsmärkningen.

Vad gäller spårbarhet ska livsmedelsföretagarna enligt EU-lagstiftningen om livsmedelssäkerhet[12] kunna identifiera sina direktleverantörer och -konsumenter. Detta sätt att säkra spårbarheten ett steg framåt respektive bakåt i distributionskedjan är vanligtvis det enda sättet att spåra ursprunget; endast 29 % av livsmedelsföretagarna gör mer än så för att skapa ett mer komplett spårbarhetssystem.

4.3. Tillämpningen av frivillig ursprungsmärkning och EU:s kvalitetssystem

Vid samråd med berörda parter framgick det att frivillig ursprungsmärkning sällan tillämpas i de livsmedelssektorer som rapporten omfattar. Om den tillämpas är det endast för en liten del av den totala produktionen av en viss produkt (till exempel för mindre än 1 % av all kaffeförsäljning) och framför allt för dyrare produkter. Produkter märkta med en EU-kvalitetsstämpel, till exempel märkningen för skyddad ursprungsbeteckning (SUB), skyddad geografisk beteckning (SGB) eller garanterad

[12] Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet (EGT L 31, 1.2.2002, s. 1).

traditionell specialitet (GTS), är i minoritet i de flesta livsmedelskategorierna som rapporten omfattar. Den här typen av märkningar anger inte alltid var råvaran kommer från, men refererar till exempel till regionala specialkunskaper eller en viss produktionsplats.

5. KONSUMENTERNAS ATTITYDER TILL INFORMATION OM LIVSMEDELS URSPRUNG

Konsumentundersökningar visar att bland de aspekter som påverkar konsumentbeteendet är ursprungsmärkning mindre viktigt än t.ex. pris, smak, bäst före-datum, lämplighet och utseende.

Intresset för ursprungsmärkning tycks generellt lägre för de produkter som ingår i FCEC:s undersökning, men tre fjärdedelar av konsumenterna i undersökningen uppger något slags intresse. Undersökningen visar att konsumenternas intresse för växtplats tycks vara lika stort som intresset för produktionsplats, men när konsumenterna ska välja konkreta exempel är det tydligt att de föredrar information om produktionsplatsen.

En överväldigande majoritet av de intervjuade konsumenterna skulle föredra ursprungsmärkning på landsnivå.

Vad gäller anledningen till konsumenternas attityder gentemot ursprungsmärkning, är skillnaderna mellan EU-länderna stora. Av de intervjuade EU-konsumenterna anger 42,8 % att ursprungsmärkningen hjälper dem att välja nationella eller lokala produkter istället för andra alternativ. En del av EU-konsumenterna, 12,9 %, känner sig tryggare med livsmedelsproduktens kvalitet genom ursprungsmärkningen. För ungefär 12,8 % av EU-konsumenterna har valet att göra med miljöfrågor, och för 10,8 % av EU-konsumenterna innebär ursprungsmärkningen att de anser livsmedlet säkert.

Medan vissa av anledningarna till att konsumenterna är intresserade av ett livsmedels ursprung kan anses giltiga (t.ex. en önskan att stötta lokala producenter, intresse för specifika produktegenskaper eller ett miljöintresse), har konsumenterna även angett andra, irrelevanta anledningar. Detta gäller särskilt tendensen att koppla ihop ursprung och livsmedelssäkerhet, eftersom produkter som producerats var som helst i EU eller importerats till EU per definition ska vara säkra. Huvudsyftet med EU:s livsmedelslagstiftning är just att garantera livsmedelssäkerheten. De kontroller som har genomförts av den ansvariga kommissionsenheten (kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor vid generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet) i medlemsländerna visar tydligt att EU-lagstiftningen ger oss en hög och konsekvent livsmedelssäkerhet. Även i tredjeländer genomförs kontroller för att vi ska kunna vara säkra på att de produkter som tredjeländerna exporterar uppfyller kraven i EU:s säkerhetsstandarder.

Är konsumenterna då redo att betala för informationen om produktursprung? Svaren på detta är spridda och ibland motsägelsefulla, vilket skulle kunna bero på metodiska fel i undersökningen. Genom tidigare studier av konsumenternas villighet att betala har man sett att trots att konsumenterna är intresserade av informationen, är de inte beredda att betala mer för denna information[13]. Dock har undersökningen från FCEC

[13] Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om obligatorisk angivelse av ursprungsland eller härkomstplats för kött som används som ingrediens (COM(2013) 755).

visat att en stor del av konsumenterna är villiga att betala mer för de produkter som ingår i undersökningen (+30 % för information på EU-nivå, +40-50 % för information på landsnivå). Det föreligger dock en stor skillnad mellan konsumenternas avsikter och deras faktiska beteende.

6. SCENARIER OCH MÖJLIGA LÖSNINGAR FÖR URSPRUNGSMÄRKNING AV OBEARBETADE PRODUKTER, PRODUKTER MED EN ENDA INGREDIENS OCH INGREDIENSER SOM UTGÖR MER ÄN 50 % AV ETT LIVSMEDEL

I denna rapport undersöks följande scenarier:

– Scenario 1: Införande av frivillig ursprungsmärkning (*status quo*).

– Scenario 2: Införande av obligatorisk ursprungsmärkning baserat på om ett land är ett EU-land/icke-EU-land eller om det är ett EU-land/tredjeland.

– Scenario 3: Införande av obligatorisk ursprungsmärkning med uppgift om medlemsland eller tredjeland.

– Scenario 4: Införande av obligatorisk märkning med uppgift om andra geografiska områden (region).

För scenarierna 2, 3 och 4 har olika metoder undersökts för var och en av de tre huvudsakliga produktkategorierna:

– Metod a: Produktionsort. Märkning av ursprung i enlighet med definitionen i tullkodexen, d.v.s. antingen det land där produkten har framställts helt eller där den har genomgått en sista omfattande bearbetning.

– Metod b: Märkning av växtplats för huvudråvara, t.ex. skördeplats för frukter, grönsaker och spannmål eller fiskeplats för bearbetade fiskeriprodukter.

– Metod c: Båda de ovanstående metoderna.

7. ANALYS AV DE OLIKA SCENARIERNAS OMKOSTNADER OCH FÖRDELAR

7.1. Konsekvenser som rör konsumenternas beteende

Scenario 1 innebär att efterfrågan från konsumenterna avgör omfattningen av den information som ges om produktens ursprung. Eftersom livsmedelspriset inte skulle påverkas, skulle detta vara fördelaktigt för de konsumenter som anser att priset är en mycket viktig faktor. De nya reglerna för frivillig ursprungsmärkning skulle ändå inte innebära att konsumenterna vilseleds vad gäller det faktiska ursprunget för huvudingrediensen i ett livsmedel med ett visst angivet ursprung, eftersom producenten är tvungen att ange om huvudingrediensen har ett annat ursprung.

Scenario 2 ger endast positiv effekt hos de konsumenter som anser att en viss produkt är säkrare eller av bättre kvalitet när den kommer från ett EU-land, vilket inte behöver vara fallet. Den här typen av information anses även ofta vara för allmän och inte värd extrakostnaderna, som hamnar på slutkonsumenten, trots att den ökade kostnaden kan vara lägre än med scenarierna 3 och 4.

Scenario 3 antas ge nöjdare konsumenter än scenario 2, men även ha en större inverkan på produktionskostnaderna och alltså leda till en större prisökning för konsumentens del. Det är mycket troligt att den här typen av ursprungsmärkning skulle leda till att konsumenterna valde inhemska produkter framför andra.

Ur konsumenternas synvinkel verkar scenario 4 inte vara att föredra i jämförelse med alternativet för ursprungsmärkning på landsnivå. Detta scenario förväntas även leda till mycket högre ytterligare kostnader för livsmedelsföretagarna och därmed högre priser för konsumenterna.

7.2. Ekonomiska konsekvenser

Eftersom livsmedelsföretagarna, vad gäller scenario 4, har ifrågasatt genomförbarheten och konsumenternas brist på intresse i jämförelse med scenario 3, anges endast ekonomiska konsekvenser för scenario 1–3.

Undersökningen omfattar en rad olika livsmedelskategorier och därför var det inte möjligt att ta fram aggregerade uppgifter om ekonomiska konsekvenser. Uppskattningen av de ekonomiska konsekvenserna har därför endast gjorts i de konkreta fallstudierna och ingår i undersökningen från FCEC.

7.2.1. Livsmedelsföretagarnas driftskostnader

Med scenario 1 ligger driftskostnaderna kvar på samma nivå som i dag. Med scenarierna 2 och 3 skulle sådana livsmedelsföretagare som endast har en råvarukälla, eller ett begränsat antal sådana, utsättas för ytterligare produktionskostnader (både engångskostnader och återkommande kostnader) på grund av nödvändiga anpassningar gällande anskaffning, spårbarhet, produktion, förpackning och marknadsföring. Med scenario 3 uppskattas driftskostnaderna stiga med 10–15 % för sektorer som endast använder ett litet antal olika råvarukällor, men kan i många fall stiga med 30 %.

Vissa av dessa kostnader skulle bli mindre med scenario 2 eller om producenterna gavs möjlighet att med scenario 3 ange flera ursprungsländer (vilket skulle göra det möjligt att blanda råvaror från flera länder i en och samma produkt eller ange flera möjliga produktionsplatser). Livsmedelsföretagarna anser även att det generellt sett kostar mindre att ange produktionsplats än växtplats, eftersom det finns färre produktionsplatser och detta kräver ett mindre omfattande spårbarhetssystem.

7.2.2. Effekt på den inre marknaden och den internationella handeln

Scenario 2 antas inte ha någon inverkan på EU:s inre marknad eftersom märkningen inte anger vilket EU-land en produkt kommer från. Däremot kan den internationella handeln påverkas om konsumenterna lägger vikt vid att en produkt är, eller inte är, från EU, eller om livsmedelsföretagarna väljer att göra förändringar i anskaffningsrutinerna. För vissa av produkterna i undersökningen (t.ex. socker) finns redan internationella handelsavtal som eventuellt skulle påverkas av dessa faktorer. Även tredjeländer har uttryckt oro för eventuell minskad export till EU på grund av stigande produktions- och märkningskostnader samt risken att EU:s livsmedelsföretagare byter till leverantörer inom unionen.

Utöver liknande påverkan på den internationella handeln, riskerar scenario 3 att ge effekt på den inre marknaden i form av en ”nationalisering” av livsmedelskedjan: nästan hälften av konsumenterna anger att de hellre köper produkter från hemlandet. Detta scenario skulle eventuellt vara till fördel för produkter från EU, men i ett internationellt perspektiv skulle den ökade administrativa bördan och de hårdare rutinerna kring anskaffningsproceduren påverka EU:s livsmedelsföretagare negativt.

7.2.3. Administrativ börda för företagen

Livsmedelsföretagare som använder sig av råvaror av olika ursprung skulle drabbas av en större administrativ börda om de blir tvungna att registrera leveransers ursprung och anpassa sitt spårbarhetssystem. En stor del av den extra administrationen skulle bestå i fasta kostnader, vilket skulle drabba små och medelstora företag hårt. Endast de små eller medelstora företag som inte använder mer än en eller ett par råvarukällor skulle komma undan den negativa påverkan.

Scenario 1 skulle leda till ytterst lite utökat administrativt arbete, och bara för de företag som informerar om slutproduktens ursprung när ursprunget inte är detsamma som för huvudingredienserna. Den totala administrativa bördan har även uppskattats bli mindre med scenario 2 än 3, och lägre för metod a än b.

7.2.4. Ytterligare administrativt arbete för myndigheterna

Vad gäller de offentliga myndigheternas ökade kostnader i samband med kontrollerna, varierar uppskattningen mycket mellan de olika EU-länderna. Om de medel som anslås till tillsynsmyndigheterna i statsbudgetarna inte höjs kommer den här typen av nya regler sannolikt att leda till färre kontroller eller ändrade prioriteringar, vilket, i kombination med bristen på analysmetoder för att avgöra ett livsmedels ursprung, kan öka risken för bedrägeri.

7.2.5. Kostnader för konsumenterna

Information om produktursprung förväntas resultera i högre kostnader, och baserat på undersökningen från FCEC skulle detta i första hand troligtvis drabba konsumenten. Enligt undersökningen skulle kostnadsökningarna variera från relativt låga till höga, allt beroende på livsmedel, livsmedelssektor och EU-land.

Scenario 1 skulle knappast medföra någon generell prisökning. Bara de produkter som frivilligt har märkts med ursprungsinformation skulle eventuellt påverkas.

Scenarierna 2 och 3 skulle antagligen resultera i en generell ökning av konsumentpriserna, och denna ökning skulle vara högre med scenario 3. Därmed skulle scenario 3 – och till viss del även scenario 2 – vid en väsentlig kostnadsökning eventuellt leda till minskad konsumtion av de livsmedel som omfattas av rapporten, eller till en högre konsumentbudget för dessa livsmedel. Flera av varorna i undersökningen är basvaror.

Det bör även noteras att i scenario 3 skulle ”nationaliseringen” av livsmedelskedjan på grund av omläggningen av distributionskedjan kunna leda till att sysselsättningen ökar på vissa håll och minskar på andra.

7.2.6. Miljöpåverkan

Införandet av obligatoriska regler för ursprungsmärkning skulle eventuellt leda till ett större livsmedelssvinn och försämrad energieffektivitet på grund av det ökade antalet produktionslinjer eller partier, ett större antal separata livsmedelsprodukter (lagerenheter) på EU-marknaden samt fler distributionskedjor för distributionen av produkterna. Denna inverkan skulle bli mycket större med scenario 3 än scenario 2, medan scenario 1 skulle ha en mycket liten eller ingen inverkan.

Scenarierna 2 och 3 skulle ge incitament att konsumera lokala produkter, vilket eventuellt skulle minska föroreningarna orsakade genom transporter och därmed leda till en positiv effekt för miljön.

7.3. De olika scenariernas fördelar och nackdelar

Tabellen nedan ger en översikt över de olika scenariernas fördelar och nackdelar.

Scenario		Konsumentinverkan (baserat på FCEC:s undersökning)	Ekonomisk inverkan (baserat på FCEC:s undersökning)
Scenario 1 – Fortsatt frivillig ursprungsmärkning	Nackdelar	Alternativet garanterar inte att konsumenterna systematiskt får information om produktursprunget.	Ökningen av driftskostnader skulle hållas till ett minimum. Alternativet orsakar begränsad administrativ börda för företag och offentliga myndigheter. Alternativet orsakar inga eller små prisförändringar.
	Fördelar	Livsmedelspriserna skulle hållas på den nuvarande nivån, förutom i de fall där producenten frivilligt märkt ut ursprunget och huvudingrediensen kommer från någon annanstans. Konsumenter som inte tycker att ursprunget är viktigt skulle inte behöva betala mer p.g.a. högre kostnader vid ursprungsmärkning. Konsumenter som är intresserade av ursprunget kan välja produkter med denna information.	Det sker ingen segmentering av den inre marknaden, varför handeln inom EU inte skulle påverkas. Eftersom det inte uppstår någon ytterligare börda, skulle EU:s livsmedelsföretagare vara fortsatt lika konkurrenskraftiga på den internationella marknaden.
Scenario 2 – Införande av obligatorisk ursprungsmärkning baserat på om ett land är ett EU-land/icke-EU-land eller om det är ett EU-land/tredjeland	Nackdelar	Ursprungsmärkningen skulle inte vara särskilt informativ, eftersom den skulle vara för allmän. Informationen skulle eventuellt leda till fler frågor gällande ett livsmedels mer specifika ursprung, även bland konsumenter som egentligen inte var intresserade av denna information, vilket kan medföra viss frustration. De ökade kostnaderna för ursprungsmärkningen skulle antagligen drabba konsumenterna.	På grund av anpassningar av distributionskedjan och tillverkningen skulle livsmedelsföretagarna drabbas av vissa driftskostnader. För de flesta sektorerna uppskattas dessa kostnader ligga på låg till måttlig nivå för metod a, och måttlig till hög nivå för metoderna b och c. Den administrativa bördan skulle öka för företag och myndigheter, men mindre än med scenario 3.
	Fördelar	Konsumenterna garanteras systematisk information om produktursprunget. Ursprungsmärkningen skulle kunna ses som en kvalitets- och säkerhetsstämpel.	Märkningen är mer flexibel för anskaffningsrutiner än med scenario 3. Erkända EU-krav på kvalitet och livsmedelssäkerhet kan bidra till högre status för livsmedel från EU på den globala marknaden.
Scenario 3 – Införande av obligatorisk ursprungsmärk	Nackdelar	Effekten på de slutgiltiga produktpriserna skulle vara avsevärt högre än i scenario 2. Detta skulle kunna påverka	Alla livsmedelsföretagare skulle drabbas av vissa driftskostnader på grund av fler lagringsutrymmen, splittrade produktionsprocesser, mer kompletta

Scenario		Konsumentinverkan (baserat på FCEC:s undersökning)	Ekonomisk inverkan (baserat på FCEC:s undersökning)
ning med uppgift om medlemsland eller tredjeland		konsumentens livsmedelsbudget, eftersom lagstiftningen skulle omfatta ett stort antal produkter.	spårbarhetssystem och nya etiketter. Enligt FCEC-undersökningen beräknas ökningen i driftskostnaderna ligga mellan 10–15 % för de sektorer som inte hanterar ett stort antal produkter av olika ursprung, men i många fall kan ökningen nå 30 %. Livsmedelsföretagarnas och myndigheternas administrativa börda skulle bli högre än i scenario 2. Detta skulle leda till en större segmentering av marknaden för de olika livsmedelssektorerna och en ”nationalisering” av livsmedelskedjan, vilket skulle ge försämrad konkurrenskraft på den internationella marknaden.
	Fördelar	Konsumenterna garanteras systematisk information om produktursprunget. Konsumenterna skulle känna sig säkrare på det livsmedel som man väljer.	Viss nationell handel skulle kunna öka genom ”livsmedelspatriotism”.
Scenario 4 – Införande av obligatorisk ursprungsmärkning på lägre (regional) nivå		Alternativet är inte av större intresse för konsumenterna än scenario 3.	Alternativet har större inverkan än scenario 3.

8. SLUTSATSER

Vad gäller faktorer som påverkar vårt köpbeteende är konsumenterna mindre intresserade av ursprungsmärkning än t.ex. pris, smak, bäst före-datum, lämplighet och utseende. Även om mellan två tredjedelar och tre fjärdedelar av konsumenterna anger att de är intresserade av ursprungsmärkning för obearbetade produkter, produkter med en enda ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel, är intresset lägre än för andra livsmedelskategorier, t.ex. kött, köttprodukter eller mejeriprodukter.

Konsumenterna associerar ursprungsmärkning till produktegenskaper som kvalitet, säkerhet och miljöintresse, och har även angett att de skulle välja nationellt producerade produkter för att stötta hemlandet – även om utsträckningen för detta varierar mellan EU-länderna. Konsumenterna skulle föredra information om ursprunget på landsnivå i jämförelse med information om en produkt kommer från EU eller inte, och verkar mer intresserade av produktionsplats än råvarans växtplats.

Obearbetade produkter, produkter med en enda ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 % av ett livsmedel är livsmedelskategorier som omfattar mycket olika produkter, och det varierar mycket hur intresserade konsumenterna är av

ursprunget och vilken ekonomisk inverkan en obligatorisk ursprungsmärkning skulle ha.

Distributionskedjan för de tre livsmedelskategorierna som rapporten omfattar visar att producenterna ofta byter råvarukälla för att kunna hålla inköpspriserna nere och bibehålla en jämn kvalitet på slutprodukten. Därför är en obligatorisk ursprungsmärkning på både EU-nivå och nationell nivå en mycket komplex fråga, oavsett vilken livsmedelskategori den ska tillämpas på, och en sådan märkning kan leda till betydligt högre produktionskostnader som i slutändan betalas av konsumenten.

Frivillig ursprungsmärkning skulle vara den metod som minst påverkar marknaden och bibehåller produktionskostnaderna på den nuvarande nivån. Det skulle visserligen inte ge en tillfredsställande lösning vad gäller konsumenternas önskan om systematisk ursprungsmärkning, men konsumenterna skulle kunna välja att köpa livsmedel där livsmedelsföretagaren på eget initiativ har angett ursprunget. Obligatorisk ursprungsmärkning på EU-nivå (EU-land/icke-EU-land eller EU-land/tredjeland) skulle ge mindre ökningar i produktionskostnaderna och mindre administrativ börda både för livsmedelsföretagarna och för EU-ländernas myndigheter, men däremot skulle konsumentnöjdheten vara mindre än i scenario 3. Till skillnad från ursprungsmärkning på EU-nivå, kan ursprungsmärkning på nationell nivå ha en hög inverkan på den inre marknaden och eventuellt leda till ökad konsumtion av lokala livsmedel inom vissa marknader.

Både ursprungsmärkning på EU-nivå och nationell nivå skulle eventuellt påverka de internationella livsmedelstillgångarna och redan existerande handelskontrakt med tredjeländer. Ytterligare märkningsregler kan försämra konkurrenskraften hos EU:s livsmedelsföretagare på den internationella marknaden. Livsmedelsföretagare i tredjeländer är oroliga för eventuella merkostnader och minskad export till EU-länder för att konsumenterna hellre skulle välja EU-produkter.

I slutändan innebär obligatorisk märkning en extra administrativ börda för EU-ländernas myndigheter, särskilt under nuvarande ekonomiska förhållanden, om myndigheterna skulle vara tvungna att införa nya kontrollåtgärder för att hantera de ytterligare kraven.

Mot denna bakgrund och med tanke på kommissionens politik för bättre lagstiftning verkar det lämpligaste alternativet vara frivillig ursprungsmärkning i kombination med redan existerande obligatoriska märkningar för specifika livsmedel eller livsmedelskategorier. Detta skulle betyda att de nuvarande försäljningspriserna inte förändrades, men att konsumenten ändå hade möjlighet att välja produkter av ett visst ursprung utan att livsmedelsföretagarnas konkurrenskraft, den inre marknaden eller den internationella handeln påverkades.